

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995 ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työnantajan työttömyysvakuutusmaksusta ja muutettavaksi väliaikaisesti työttömyysturvalakia. Työntekijöiden ja työnantajien omavastuuta lomautusajalta maksettaviin työttömyyspäivärahoihin nostetaan. Lomauttava työnantaja olisi ehdotuksen mukaan velvollinen maksamaan kokoaikaisista lomautuksista ylimääräisen työnantajan työttömyysvakuutusmaksun. Maksu koskisi kaikkia yksityis- ja julkisoikeudellisia työnantajia. Maksu suoritettaisiin kaikista alkavista kokoaikaisista lomautuksista kerran työntekijää kohti, kuitenkin siten, että työnantajan maksuvelvollisuus olisi rajoitettu enintään siihen henkilömäärään, joka työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana. Maksun tuotto käytettäisiin Työttömyyskassojen keskuskassan menojen rahoitukseen. Ylimääräinen maksu olisi 1 180 mk lomautettua työntekijää kohden, mikä olisi peruspäivärahan kymmen-

kertainen määrä vuonna 1995. Maksu perittäisiin vuonna 1995 alkavista lomautuksista.

Kokonaan lomautetulle työntekijälle, jolla on oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan, maksettaisiin ansiopäivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut yhteensä 15 päivän ajalta lomautuspäivärahaa. Lomautuspäiväraha olisi 70 % henkilön ansioon suhteutetusta päivarahasta, kuitenkin vähintään täyden peruspäivärahan suuruinen lisättynä mahdollisilla lapsikorotuksilla. Lomautuspäivärahaan ei muutoin maksettaisi lapsikorotuksia. Lomautuspäivärahaa ei luettaisi ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikoihin. Lomautuspäivärahaa koskevat muutokset olisivat väliaikaisia ja koskisivat vuotta 1995.

Esitys liittyy valtion talousarviesitykseen vuodelle 1995.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1995 loppuun.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1	2. Voimaantulo	6
PERUSTELUT	3	3. Säättämisyjärjestys	6
1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset	3	LAKIEHDOTUKSET	7
2. Esityksen taloudelliset vaikutukset	3	1. Laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	4	2. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta	9
1. Lakiehdotusten perustelut	4	RINNAKKAISTEKSTI	10
1.1. Laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995.....	4	Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta	10
1.2. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta	5		

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Lailla lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 (1539/93) työnantajien omavastuusuutta lisättiin ottamalla käyttöön ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu lomautustilanteissa. Laki tuli voimaan vuoden 1994 alusta ja on voimassa vuoden 1994 loppuun. Lain mukaan työnantaja on velvollinen maksamaan kaikista lain voimassa ollessa alkavista kokoaikaisista lomautuksista vuonna 1994 ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun suuruus on kymmenkertainen peruspäivärahan määrä eli tällä hetkellä 1 160 mk lomautettua työntekijää kohden. Ylimääräistä maksua on kuitenkin maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana.

Velvollisuus ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen koskee kaikkia työnantajia. Laissa ei myöskään ole maksuvelvollisuutta koskevia rajoituksia lomautuksen syyn perusteella.

Vuoden 1994 alusta voimaantulleella ja vuoden loppuun voimassa olevalla lailla (1538/93) työttömyysturvalakia muutettiin väliaikaisesti siten, että jos ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäivärahan suuruus on 70 % henkilön ansioon suhteutetun päivärahan suuruudesta, kuitenkin vähintään täyden peruspäivärahan suuruinen lisättyinä mahdollisilla lapsikorotuksilla.

Hyväksyessään lainmuutokset eduskunta edellytti, että hallitus seuraa muutosten toimitusta ja tarkoituksenmukaisuutta ja mikäli lakeja on tarkoitus jatkaa vuoden 1994 jälkeen, niihin on tehtävä käytännön kokemusten perusteella tarkistuksia. Valtiontaloudellisista syistä sekä työnantajien lomautuskynnyksen nostamiseksi että työntekijöiden omavastuusuuden lisäämiseksi lomautustilanteissa ehdotetaan edellä mainittuja määräaikaista lakeja jatkettavaksi vuodelle 1995.

Eräissä käytännön tilanteissa, kuten vuosilo-

mien yhteydessä yrityksen toiminta joudutaan tuotannollisista ja taloudellisista syistä keskeyttämään työntekijöiden vuosilomien ajaksi. Tällöin on kohtuutonta, että työnantaja joutuisi maksamaan ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun muiden työntekijöiden vuosilomien vuoksi lomauttamistaan työntekijöistä, joilla ei ole täyttä vuosilomaoikeutta. Vastaavasti olisi kohtuutonta, että työntekijä vuosilomalomautuksen yhteydessä ei saisi ansioon suhteutettua päivärahaa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että velvollisuutta maksaa ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua ei olisi vuosilomalomautusten osalta ja vastaavasti työntekijä saisi kyseiseltä lomautusajalta ansioon suhteutettua päivärahaa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Vuodelle 1994 säädetyn ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuoton arvioitiin olevan noin 120 milj. mk. Tämänhetkisten arvioiden mukaan tuoton arvioidaan olevan kuitenkin noin 80 milj. mk. Maksun tuotto on ohjattu Työttömyyskassojen keskuskassalle, joten sillä ei ole suoranaista vaikutusta valtion menoihin.

Valtion menoihin sen sijaan vaikuttaa lomautuspäiväraha, jonka säästövaikutukseksi arvioitiin alunperin 370 milj. mk. Säästöjen tuottoarviossa otettiin huomioon myös lainmuutosten lomautuksia vähentävä vaikutus. Vuoden 1994 ensimmäisen vuosipuoliskon työttömyyspäivärahojen maksatustilastojen perusteella kokonaan lomautettujen määrä onkin vähentynyt yli kolmanneksella vastaavasta ajankohdasta vuonna 1993. Alakohtaisesti lomautukset ovat vähentyneet eri tahdissa, mutta esimerkiksi rakennusalalla lomautettujen määrä on vähentynyt enemmän kuin keskimäärin kaikkien työalojen lomautukset. Vuoden 1994 II-vuosineljänneksen tilastojen mukaan lomautuspäivärahojen osuus ansioturvan päivärahapäivistä on alle 5 % ja maksetuista ansioturvan päivärahamenoista hieman yli 3 %.

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun ja lomautuspäivärahan vaikutuksesta lomautusten vähenemiseen on vaikea tehdä luotettavia arvioita, koska lomautusten tarpeeseen ja käyttöön vaikuttavat monet tekijät. Lomautusten

väheneeseen vaikuttaa ilmeisesti eniten vienniteollisuuden kasvu ja kotimarkkinoiden lievä pirstuminen. Toisaalta yksittäiset kokemukset viittaavat siihen, että ylimääräisellä työttömyysvakuutusmaksulla ja lomautuspäivärahalta on ollut lomautuskynnystä korottavaa vaikutusta. Tilastojen perusteella ei voida osoittaa, että lomautuksia olisi säännönmukaisesti korvattu irtisanomisilla tai muilla lomautusmuodoilla kuin kokoaikaisilla lomautuksil-

la. Jos oletetaan, että työttömyysturvalain muuttamista koskeva ehdotus vähentäisi kokoaikaisia lomautuksia neljänneksellä vuonna 1995, työttömyysturvan ansioturvan menot vähenisivät yhteensä noin 300 milj. mk:lla, josta valtion osuus olisi vajaat 200 milj. mk. Työntantajien osuus olisi vajaat 100 ja työttömyyskassojen osuus noin 15 milj. mk. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuotto olisi noin 80 milj. mk.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995

1 §. Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksuvelvollisuus, joka koskisi kaikkia työnantajia, sekä yksityis- että julkisoikeudellisia. Siten myös valtion virastot ja laitokset, jotka eivät muutoin maksa työnantajan työttömyysvakuutusmaksua, suorittaisivat maksun lomautuksista.

Työnantajan olisi suoritettava maksu jokaisesta alkavasta lomautuksesta lomautettavan henkilön palvelussuhteen tyypistä riippumatta. Maksu olisi suoritettava työnantajan palveluksessa olevasta henkilöstä, lukuun ottamatta työttömyysturvalain 1 a §:ssä tarkoitettuja yrityksen osaomistajia, joka on lomautettu kokonaan joko toistaiseksi tai määräajaksi. Kokoaikaisena lomautuksena pidettäisiin lomautusta, joka kestää yhdenjaksoisesti vähintään kalenteriviikon tai jossa peräkkäisten kokoaikaisien lomautuspäivien lukumäärä yhden kalenteriviikon aikana on vähintään viisi. Maksuvelvollisuutta ei siten olisi, jos työntekijän työaika on lyhennetty esimerkiksi yhdellä tai useammalla päivällä viikossa.

Maksuvelvollisuus olisi rajoitettu yhteen kertaan kutakin työnantajan lomauttamaa työntekijää kohti. Myöhemmistä saman työnantajan samaa työntekijää koskevista lomautuksista maksua ei tarvitsisi suorittaa. Eräillä LEL-aloilla, kuten esimerkiksi rakennusallalla, on kuitenkin erityispiirteinä työntekijöiden suuri

vaihtuvuus työkohteiden mukaan. Jotta ylimääräinen maksu ei näiden alojen kohdalla muodostuisi kohtuuttomaksi, ehdotetaan maksujen enimmäismäärä rajoitettavaksi. Ylimääräistä maksua olisi maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työnantajalla arvioidaan olevan keskimäärin palveluksessaan vuoden aikana. Keskimääräisen työntekijämäärän arviointiperusteena käytettäisiin tällöin lukumäärää, joka saadaan jakamalla asianomaisen työnantajan tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaisen lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma kaikkien palkansaajien vuoden 1994 keskiansiolla, jonka perusteella ansiotasoindeksi lasketaan. Valtion palveluksessa olevien kohdalla vertailulukuna käytettäisiin viraston tai laitoksen vuonna 1994 maksamien ennakkoperintälain (418/59) 4 §:n tarkoittamien palkkojen yhteismäärää.

Pykälän 2 momentin mukaan velvollisuutta maksaa ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua ei kuitenkaan olisi niin sanottujen vuosilomalomautusten osalta. Jos henkilölle ei ole kertynyt täyttä vuosilomaoikeutta ja hän on saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien vuoksi estynyt suorittamasta työtään, ei tästä syystä tapahtuvasta edellä mainitulle vuosiloma-ajalle kohdistuvasta lomautuksesta olisi maksettava ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua. Käytännössä tämä tilanne tulee kysymykseen silloin, kun kysymyksessä olevan yrityksen tuotannollinen toiminta keskeytetään vuosilomien ajaksi.

2 §. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuotto käytettäisiin työttömyyskassalain 30 §:n 1 momentissa tarkoitettuun ansioon suh-

teutetun työttömyyspäivärahan rahoitusosuuteen, josta vastaavat työnantajat.

3 §. Pykälässä määritellään ylimääräisen maksun suuruus. Maksu olisi 1 180 mk, mikä vastaisi työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentin mukaisen täyden peruspäivärahan kymmenkertaista määrää vuonna 1995.

4 §. Maksun perimisestä huolehtisivat ehdotuksen mukaan vakuutusyhtiöt, jotka perivät työnantajan työttömyysvakuutusmaksun lakisääteisen tapaturmavakuutusmaksun lisämaksuna. Maksut perittäisiin samassa yhteydessä kuin varsinainen työttömyysvakuutusmaksu. Maksun perintä perustuisi ensi sijassa työnantajan vakuutusyhtiölle tekemään ilmoitukseen alkaneista lomautuksista. Ilmoitusvelvollisuudesta säädettäisiin 5 §:ssä. Vakuutusyhtiöillä olisi käytettävissään perintää varten tarpeelliset tiedot työnantajista ja perintä muun työttömyysvakuutusmaksun yhteydessä säästäisi hallintokuluja. Ylimääräisessä työttömyysvakuutusmaksussa noudatettaisiin muutoinkin samoja periaatteita kuin varsinaisessa työttömyysvakuutusmaksussa. Siten maksu voitaisiin ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä ja maksun viivästymisajalta olisi suoritettava työttömyyskassalain 33 §:ssä säädetty viivästyskorko.

Valtiokonttori perii työttömyysvakuutusmaksun valtion liikelaitoksilta, joihin sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87). Ehdotuksen mukaan valtiokonttori perisi valtion liikelaitosten lisäksi ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun myös valtion virastoilta ja laitoksilta noudattaen soveltuvin osin, mitä vakuutusyhtiöiden osalta edellä on ehdotettu.

5 §. Pykälässä säädettäisiin lomauttaneen työnantajan lomautusten lukumäärää koskevista ilmoitusvelvollisuudesta vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille. Maksun periminen perustuisi ensisijaisesti työnantajan ilmoitukseen. Jotta työnantajan ilmoitusvelvollisuuden noudattamista voitaisiin valvoa, pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että työttömyyskassat ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot olisivat velvollisia ilmoittamaan asianomaiselle vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille maksun perimistä varten tarpeelliset tiedot. Lomautetuille työntekijöille maksetaan työttömyysturvalain perusteella työttömyyspäivärahaa. Työttömyyskassat ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot ilmoittaisivat keskitetysti esimerkiksi 2—3 erässä tiedot niistä työntekijöistä, jotka lain voimassa ollessa ensimmäisen kerran asianomai-

sen työnantajan palveluksessa ollessaan ovat hakenneet lomautusajalta työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea. Päivärahakemuksessa ilmoitettaisiin työnantajan tapaturmavakuutusyhtiö.

6 §. Maksujen tilittämisessä ehdotetaan noudatettavaksi samoja menettelytapoja kuin työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksussa. Maksujen perimisestä ja tilittämisestä aiheutuneet kustannukset korvattaisiin vakuutusyhtiöille ja valtiokonttorille maksun tuotosta. Korvaamisperusteista sovittaisiin Työttömyyskassojen keskuskassan ja Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry:n sekä valtiokonttorin välisellä sopimuksella. Jollei tällaista sopimusta ole noudatettaisiin sosiaali- ja terveystieteiden antamia ohjeita.

7 §. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun muutoksenhaku ehdotetaan samaksi kuin varsinaisen työttömyysvakuutusmaksun osalta säädetään.

8 §. Tarkemmat määräykset lain soveltamisesta, muun muassa työnantajan sekä työttömyyspäivärahan maksajalaitosten ilmoitusvelvollisuudesta sekä perimis- ja tilittämiskustannusten korvausperusteista, antaisi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

9 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 ja olemaan voimassa vuoden 1995 loppuun. Lakia sovellettaisiin, jos lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

1.2. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

9 §. *Työttömyysturvana maksettava etuus.* Pykälässä todettaisiin perusturvan ja ansioturvan ohella lomautusajan toimeentulojärjestelmänä lomautuspäiväraha.

16 b §. *Oikeus lomautuspäivärahaan.* Kokoaikaisen lomautusten ajalta, ei kuitenkaan pidemmältä kuin 15 päivän ajalta, maksettaisiin ehdotuksen mukaan ansioturvan sijasta lomautuspäivärahaa. Kokoaikaisen lomautuksen käsite olisi sama kuin edellä on todettu ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun yhteydessä. Lomautuspäivärahaa koskisi myös pykälän 2 momenttiin otettu niin sanottuja vuosilomautuksia koskeva rajoitus, joka vastaa sisältöään ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun edellä todettua vastaavaa rajoitusta.

Jos lain 16 §:n mukaan ansiopäivärahaan oikeutettu henkilö muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa lomautetaan, hänellä

on oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan vasta sen jälkeen, kun hänelle on maksettu yhteensä 15 päivän ajalta lomautuspäivärahaa. Sanottu 15 päivän jakso ei olisi sidottu lomautuskertaan, vaan henkilöllä olisi oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan myöhemmiltä lomautusjaksoilta, jos edellä tarkoitettu 15 päivän jakso on aiemmin lain voimassa ollessa täyttynyt. Mainittu 15 päivän jakso voisi toisaalta koostua useammasta lomautuskerrasta.

Lomautuspäiväraha olisi ehdotuksen mukaan 70 % henkilölle lain 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta. Henkilölle maksettaisiin kuitenkin lomautuspäivärahana vähintään määrä, joka vastaa täyttä peruspäivärahaa lisättynä mahdollisilla lapsikorotuksilla.

Koska lomautuspäiväraha ei olisi ansioon suhteutettua päivärahaa, sitä ei laskettaisi lain 26 §:ssä tarkoitettuun ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäisaikaan. Lomautuspäivärahaan sovellettaisiin kuitenkin muutoin, mitä laissa on säädetty ansioon suhteutetusta päivärahasta. Siten esimerkiksi lomautuspäivärahan maksamisesta jäsenilleen huolehtisivat työttömyyskassat.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 ja olemaan voimassa vuoden 1995 loppuun. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 ja olemaan voimassa vuoden 1995 loppuun.

3. Säättämisjärjestys

Ehdotettua työttömyysturvalain väliaikaista muutosta on tarkoitus soveltaa etuuksiin, jotka kohdistuvat aikaan lain voimaan tulosta lukien. Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään katsonut sosiaalisten avustusten nauttivan hallitusmuodon 6 §:stä johtuvaa omaisuusudensuojaa vain maksettavaksi erääntyneiltä osiltaan. Esitys ei sisällä sellaisia etuuk-sien saamisedellytyksiä muuttavia säännöksiä, jotka vaatisivat esityksen käsittelyä vaikeute-tussa lainsäätämisjärjestyksessä.

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin

mukaan lakiesitys voidaan panna lepäämään, jos kysymyksessä on ehdotus sellaiseksi laiksi, joka heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa, eikä ehdotus koske verosta säättä-mistä tai valtiosopimukseen sisältyvien mää-räysten hyväksymistä. Tätä säännöstä koske-van hallituksen esityksen (HE 234/1991 vp.) perusteluissa todetaan, että perusturvalla tar-koitetaan vain luonnollisille henkilöille makset-tavia rahamääräisiä toistuvaissuorituksia ja vain sitä osaa sosiaaliturvasta, jolla pyritään turvaamaan yksilön toimeentulolle välttämätön elintaso. Näissä perusteluissa olevassa perus-turvaetuksia koskevassa luettelossa on mainit-tu muun muassa työttömyysturvalaissa tarkoi-tetut peruspäiväraha lapsikorotuksineen sekä ansioon suhteutetun päivärahan perusosa. Pe-rustuslakivaliokunta luonnehti mietinnössään n:o 7/1992 vp. esitykseen sisältyvää etuusluet-teloa mahdollisimman kattavaksi tarkoitetuksi vähimmäisluetteloksi perusturvaan kuuluvista etuuksista ja siten hyväksyi sen käsityksen, että ainakin edellä mainitut etuudet kuuluvat laki-sääteiseen perusturvaan.

Työttömyysturvalakia muutettiin vuoden 1994 alusta lukien siten, että peruspäivärahan saamisen edellytykseksi tuli vastaavan työssä-oloehdon täyttyminen kuin ansioon suhteute-tussa työttömyyspäivärahassa. Peruspäivära-hasta poistettiin samalla tarveharkinta. Perus-päivärahaa ja ansiopäivärahaa koskevia sään-nöksiä yhtenäistettiin myös siten, että peruspäi-värahaa maksetaan ajallisesti rajoitettuna: työt-tömyysturvalain 26 §:n mukaan peruspäivä-rahaa ja ansiopäivärahaa voidaan yhteensä maksaa enintään 500 päivältä neljän peräkkäi-sen kalenterivuoden aikana. Samanaikaisesti peruspäivärahaa koskevien muutosten kanssa säädettiin laki työmarkkinatuesta (1542/93). Jos henkilö työssäoloehdon täyttymättä jäämi-sen tai työttömyyspäivärahan enimmäiskeston täyttymisen johdosta ei ole oikeutettu työttö-myyspäivärahaan siirtyä hän työmarkkinatuen piiriin. Perustuslakivaliokunta totesi mainittuja työttömyysturvan muutoksia koskevassa lau-sunnossaan (PeVL 32/1993 vp.) toimeentulon lakisääteisen perusturvan kannalta olevan mer-kitystä sillä, mitä järjestelmästä toiseen siirty-minen vaikuttaa perusturvaetuuden suuruu-teen. Kun työmarkkinatuki on työttömyystur-valain mukaisen peruspäivärahan, sellaisena kuin se oli ennen 1.1.1994 voimaan tullutta lainmuutosta, suuruinen ja työmarkkinatukeen maksetaan vastaavalla tavalla kuin peruspäivä-

rahassa lapsikorotukset, joita on pidetty yhtenä perusturvaetuutena, voidaan työmarkkinatuen edellä todetun perusteella katsoa tulleen perusturvaetuutena aiempaan tarveharkintaiseen peruspäivärahaan rinnastettavaksi ja sen sijalle.

Perustuslakivaliokunta on edellä mainitussa mietinnössään todennut, että perusturvan suojan institutionaalisen luonteen estämättä voitaisiin ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta esimerkiksi tarkistaa jonkin verran jonkin suojan piiriin sinänsä kuuluvan etuuden saamisedellytyksiä, kunhan etuuden edelleenkin saisivat riittävän suurena ne, joille se kokonaisuutena arvioiden on välttämätöntä toimeentulon perusturvan kannalta. Niin sanottua ansiosidonnaista turvaa tarkoittaen valiokunta toteasi: "Suojan institutionaalista luonnetta varsinaisesti muuttamatta tulee toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan lukea myös perusteluissa mainittuja vähimmäisetuuksia vastaavat ansioon suhteutetut etuudet sellaiselta osaltaan, joka yhdessä vähimmäisetuuden kanssa vastaa

täyden kansaneläkkeen suuruista toimeentulotasoa."

Työttömyysturvalain täysimääräinen peruspäiväraha ja vastaavasti työmarkkinatuki ovat tällä hetkellä 2 494 mk kuukaudessa ja lapsikorotus esimerkiksi perheessä, jossa on kolme lasta tai enemmän, 44 mk päivältä. Ehdotuksen mukaan lomautuspäiväraha olisi 70 % henkilön ansioon suhteutetun päivärahan määrästä. Lomautuspäivärahana maksettaisiin kuitenkin vähintään se määrä, joka vastaa täyttä peruspäivärahaa lisättynä henkilölle mahdollisesti tulevilla lapsikorotuksilla. Nyt ehdotettujen muutosten ei edellä esitetyn perusteella voida katsoa kuuluvan valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettun toimeentulon lakisääteisen perusturvan piiriin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, työnantaja on velvollinen maksamaan ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun jokaisesta alkavasta kokoaikaisesta lomautuksesta yhden kerran lomauttamaansa muuta kuin työttömyysturvalain 1 a §:ssä tarkoitettua henkilöä kohden. Ylimääräistä maksua on kuitenkin maksettava enintään sen henkilömäärän mukaan, joka työnantajalla arvioidaan olevan palveluksessaan keskimäärin vuoden aikana. Keskimääräinen palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärä saadaan jakamalla työnantajan tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaisen vakuutusmaksun perusteena oleva palkkasumma kaikkien palkansaajien keskiansiolla. Valtion virastojen ja laitosten osalta edellä mainittuna

palkkasummana käytetään vuonna 1994 maksettuja palkkoja.

Velvollisuutta ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen ei kuitenkaan ole, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantotoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

2 §

Maksun tuotto käytetään työttömyyskassalain (603/84) 30 §:n 1 momentin mukaiseen työttömyysturvan rahoitukseen.

3 §

Ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu on 1 180 markkaa.

4 §

Tapaturmavakuutuslain tarkoittama vakuutusyhtiö, jossa työnantajalla on sanotun lain mukainen lakisääteinen tapaturmavakuutus, perii työnantajalta ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun työnantajan ilmoituksen perusteella samassa yhteydessä ja samoin oikeuksin kuin työttömyyskassalain 33 §:n mukaiset työttömyysvakuutusmaksut. Muilta työnantajilta maksun perii valtiokonttori noudattaen soveltuvin osin, mitä edellä vakuutusyhtiöstä säädetään.

5 §

Lomauttava työnantaja on velvollinen ilmoittamaan 1 §:ssä tarkoitetuista lomautuksista asianomaiselle vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille maksun määrittämistä varten tarpeelliset tiedot.

Lomautusajalta työttömyysturvalain mukaisesti työttömyyspäivärahaa tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) mukaista koulutustukea maksaneen työttömyyskassan ja kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston on ilmoitettava vakuutusyhtiölle tai valtiokonttorille maksun perimistä varten tarpeelliset tiedot.

6 §

Maksut tilitetään työttömyyskassalain 29 §:ssä tarkoitettulle työttömyyskassojen keskuskassalle. Maksujen perimisestä ja tilittämisestä tapaturmavakuutusjärjestelmälle ja valtiokonttorille aiheutuneet kustannukset korvataan maksun tuotosta.

7 §

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun muutoksenhaun osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä työttömyysvakuutusmaksusta työttömyyskassalaissa säädetään.

8 §

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveysministeriö.

9 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1995 ja on voimassa vuoden 1995 loppuun.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Lakia sovelletaan, jos lomautus on alkanut lain voimassa ollessa.

2.

Laki**työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan väliaikaisesti 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 2 §:n 2 momentti, sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 b §, seuraavasti:

2 §

Työttömyysturvana maksettava etuus

— — — — —
Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) tai lomautusajan päivärahana (lomautuspäiväraha).

16 b §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäiväraha on 70 prosenttia 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta, kuitenkin vähintään 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen lisättynä 24 §:ssä

tarkoitetuilla lapsikorotuksilla. Mitä 24 §:ssä muutoin säädetään, ei koske lomautuspäivärahaa. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutusta päivärahasta, koskee myös lomautuspäivärahaa lukuun ottamatta 26 §:ssä tarkoitettua määräaikaa.

Mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovelleta lomautukseen, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantotoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

Lomautuspäivärahan määrittämistä varten lomauttava työnantaja on velvollinen antamaan lomautuksistaan asianomaiselle työttömyyskasalle tarpeelliset tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1995 ja on voimassa vuoden 1995 loppuun.

Lakia sovelletaan henkilöön, jonka lomautus on alkanut lain tultua voimaan.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

2.

Laki**työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan väliaikaisesti 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 2 §:n 2 momentti, sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 16 b §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Työttömyysturvana maksettava etuus

Työttömyyspäiväraha maksetaan joko peruspäivärahana (perusturva) *tai* ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva).

Työttömyyspäiväraha maksetaan peruspäivärahana (perusturva), ansioon suhteutettuna päivärahana (ansioturva) *tai* lomautusajan päivärahana (lomautuspäiväraha).

16 b §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Jos 16 §:n mukaan ansioon suhteutettuun päivärahaan oikeutettu henkilö lomautetaan kokoaikaisesti, hänelle maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa, kuitenkin vasta sen jälkeen kun hän on saanut lomautuspäivärahaa yhteensä 15 päivältä. Lomautuspäiväraha on 70 prosenttia 23 §:n mukaisesti määräytyvästä ansioon suhteutetusta päivärahasta, kuitenkin vähintään 22 §:n 1 momentissa säädetyn täyden peruspäivärahan suuruinen lisättynä 24 §:ssä tarkoitetuilla lapsikorotuksilla. Mitä 24 §:ssä muutoin säädetään, ei koske lomautuspäivärahaa. Mitä tässä laissa muutoin säädetään ansioon suhteutusta päivärahasta, koskee myös lomautuspäivärahaa lukuun ottamatta 26 §:ssä tarkoitettua määräaika.

Mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovelleta lomautukseen, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantotoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

Lomautuspäivärahan määräämistä varten lomauttava työnantaja on velvollinen antamaan lomautuksistaan asianomaiselle työttömyyskasalle tarpeelliset tiedot.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1995 ja on voimassa vuoden 1995 loppuun.
Lakia sovelletaan henkilöön, jonka lomautus
on alkanut lain tultua voimaan.*
